

همایش علمی پژوهشی فقه و حقوق اسلامی

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با حمایت معنوی مرکز علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری های استان اصفهان))

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی
شماره مجوز: ۹۸/۲۳۵۱-۷۸۸۶۴
سال برگزاری همایش: ۱۳۹۸
شماره مقاله: ۱۱۹۵/۰۳۴
رده بندی کنگره: ۱۰۱/۲

پیشینه و فلسفه حجاب

پرستو حاتمی شفق

مدرس دانشگاه های استان کردستان واحد پیام نور قروه

چکیده:

حجاب وسیله ای برای محدود کردن زن به خانه نیست بلکه حجاب وسیله ای برای حضور سالم زن در اجتماع است ضرورت دیگر وجود حجاب از دیدگاه مسلمانان محدود کردن ارضای میل جنسی به محیط خانواده برای جلوگیری از فساد و بی بند و باری در جامعه است در اسلام و قرائت شیعی تاکید خاصی روی اینکه حجاب شکل خاصی داشته باشد وجود ندارد اما مسئله اساسی این است که به هر شکل زن مسلمان باید پوشیده باشد. ما در پژوهش پیش رو سعی خواهیم کرد با ذکر پیشینه ای از وجود حجاب در میان سایر ادیان الهی به فلسفه وجودی حجاب در دین اسلام و میان مسلمانان و ضرورت حفظ و توجه به آن از سوی زنان مسلمان بپردازیم.

واژگان کلیدی: حجاب، زن، مصونیت، دین اسلام، عفاف و پاکدامنی

حجاب: مصدر در لغت به معنای پنهان کردن، منع از دخول و پرده نیز می باشد. و در اصطلاح به پوشش مخصوص زنان گفته می شود. حجاب و پوشش صحیح زنان یکی از عوامل بسیار مؤثر در حفظ خانواده است. زنی که خودسرانه جلوه گری کند، آتش هوس مردان را می افروزد و چشم و دل سبکسران را بی اختیار به دنبال خود روان می کند. حجاب یک امر فطری و مطابق خواسته زن است که همواره در هر زمانی وجود داشته و هیچ گاه قابل سلب کلی نمی باشد (میرانی بهابادی، ۸۴:۳) مروارید اگر درون صدف نباشد، هیچ گاه نمی تواند در زیر آب از خطرات مصون باشد. دختران همانند مرواریدند که نیاز به صدف و محافظی دارند تا آنان را در امان نگه دارد و کدام صدف زیبا تر از صدف حجاب! کدام حفاظ مطمئن تر از صدف نجابت و حیا! آری، حجاب بهترین وسیله برای حفظ امنیت دختران و زنان و بهترین پوشش برای جلوگیری از مزاحمت ها و خطرات است. پس حجاب نه مانع آزادی که خود مایه آزادی و رشد و تعالی انسان است. معنای واژگانی حجاب کلمه «حجاب» هم به معنای «پوشیدن» است و هم به معنای «پرده و حجاب»، اما بیش تر، استعمالش به معنای پرده است. این کلمه به این دلیل مفهوم پوشش می دهد که پرده وسیله پوشش است و شاید بتوان گفت: که به حسب اصل لغت، هر پوششی حجاب نیست، آن پوششی حجاب نامیده می شود که از طریق پشت پرده واقع شدن صورت گیرد (مجله معارف اسلامی، ۱۳۸۶:۳۴) هزاران پرونده جنایی و ناموسی، فحشا و روابط نامشروع بی شمار از عواقب تلخ بلای بی حجابی و بدحجابی است که گریبان دنیای امروز را گرفته است. حجاب، حصار و حریم عفت زن و سنگر محکمی است که راه ورود فساد و هرزگی ها را سد می کند و به زن شخصیت و احترام می بخشد تا ملعبه شهوات و بازیچه بوالهوسی ها قرار نگیرد. در جامعه ای که زنانش با حجاب صحیح و پوشش کامل رفت و آمد کنند، جوانان هم با خاطری آرام به کار خود مشغول می شوند و دور از هر گونه تحریک بی جا و خیال خام، در زمان مناسب، با رضایت و خرسندی به تشکیل خانواده علاقمند می گردند و ازدواج می کنند (میرصانعی، وبلاگ همدلی)

شهید مرتضی مطهری در این زمینه می فرماید: «وقتی زن پوشیده و سنگین از خانه بیرون

رود و جانب عفاف و پاک دامن‌ی را رعایت کند، افراد فاسد و مزاحم جرأت نمی‌کنند معترض آن‌ها شوند.» بنا براین مسلمان باید آن چنان در میان مردم رفت و آمد کند که علائم عفاف و وقار و سنگینی و پاکی از او هویدا باشد و با این صفت شناخته شود تا بیمار دلان از آن‌ها مأیوس گردند (مجله معارف اسلامی، ۱۳۸۶: ۳۲)

درباره اهمیت و فلسفه «حجاب»، اشاره به چند نکته بسیار حائز اهمیت است:

۱. کاهش خطا و خطر مصونیت زن در برابر طمع ورزی هوس بازان از ثمرات آشکار رعایت حجاب است.

۲. حفظ احترام اگر چه رعایت حجاب، از یک سو به مردان کمک می‌کند که به طور ناخواسته، و خارج از چارچوب‌ها، عواطف و احساسات خود را هزینه نکنند. اما بیش از آن به خانم‌ها کمک می‌کند که به طور ناخواسته و خارج از چارچوب‌ها، وسیله لذت انگاری قرار نگیرند و شخصیت و احترام آنان خدشه دار نگردد.

۳. نشاط و رغبت احکام الهی بیش از آنکه به محدودیت لذت‌ها بیانجامد به ماندگاری لذت‌ها و پایداری نشاط و خوشی‌ها می‌انجامد از این رو اگر چه حجاب از یک سو برای خانم‌ها محدودیت است و موجب خستگی و زحمت می‌باشد اما از سوی دیگر اوج احساسات را سالم نگه می‌دارد و عاطفه‌ها و محبت‌ها را در کانون گرم خانواده متمرکز می‌سازد و زن و مرد را از بی تفاوتی نسبت به همدیگر در نظام خانواده نجات می‌دهد و این بحرانی است که هم اکنون دامنگیر جوامع غربی شده است، به طوری که در هنگامه برپایی کانون خانواده که بر اساس عشق و محبت باید تحکیم شود و مهم‌ترین ابزار آن میل جنسی نسبت به یکدیگر است این میل رو به افول گذاشته و بنیان خانواده‌ها را متزلزل ساخته است، بلکه عشق و عاطفه آن دو، در سال‌های قبل از ازدواج و بعد از ازدواج در میان افراد متعدد پخش شده است و تمرکز خود را از دست داده است.

بخش اول: بررسی پیشینه حجاب

حجاب از بدو خلقت انسانها به گونه‌های متفاوت در اکثر ادیان، قبیله‌ها، اقوام و... وجود داشته است و با ظهور اسلام و نزول آیات مربوط به حجاب وجهه شرعی به خود گرفته و

پررنگ شده است. دشوار بتوان درباره همه مللی که قبل از اسلام بوده اند اظهار نظر کرد. قدر مسلم اینست که قبل از اسلام در میان بعضی ملل حجاب وجود داشته است. تا آنجا که در کتابها نوشته شده در ایران باستان و در میان قوم یهود و احتمالاً در هند حجاب وجود داشته و از آنچه در قانون اسلام آمده سخت تر بوده، اما در جاهلیت عرب حجاب وجود نداشته است و به وسیله اسلام در عرب پیدا شده است (هفته نامه اینترنتی الکا). بر اساس متون تاریخی، حجاب بخشی از لباس زنان یونان باستان و روم قدیم بوده که برای زینت از آن استفاده می کردند. جواهر لعل نهرو نخست وزیر فقید هند معتقد بود که رومیان نیز تحت تاثیر قوم یهود حجاب داشته اند. یونانیان بیشتر در مراسم و مجالس دینی دارای حجاب بودند در اروپای قرون وسطی نیز حجاب جزئی از زینت زن بوده است (المپیام ۱۳۸۸: ۲۶). ویل دورانت در کتاب تاریخ تمدن راجع به قوم یهود و قانون تلمود می نویسد اگر زنی به نقض قانون یهود می پرداخت چنانکه مثلاً بی آنکه چیزی بر سر داشت به میان مردم می رفت و یا در شارع عام رخت می شست و یا با هر سختی از مردان درد دل می کرد یا صدایش آنقدر بلند بود که چون در خانه اش تکلم می نمود همسایگانش می توانستند سخنان او را بشنوند، در آن صورت مرد حق داشت بدون پرداخت مهریه او را اطلاق دهد. «و نیز در جلد ۱۰ راجع به ایرانیان باستان می گوید: «داشتن متعه بلامانع بود، این متعه ها مانند معشوقه های یونانی آزاد بودند که در میان مردم ظاهر و در ضیافت مردان حاضر شوند، اما زنان قانونی معمولاً در اندرون خانه نگهداری می شدند. این رسم دیرین ایرانی به اسلام منتقل شد» (این مورخ آمریکایی در جای دیگری می آورد که: در زمان زرتشت، زنان منزلتی عالی داشتند، با کمال ازادی و با روی گشاده در میان مردم آمد و شد می کردند. پس از داریوش مقام زن مخصوصاً در طبقه ثروتمندان کنترل شد زنان فقیر برای کار کردن ناگزیر بودند که در بین مردم آمد و شد کنند به همین دلیل ازادی بیشتری داشتند ولی در میان زنان دیگر به ویژه با توجه به آنکه گوشه نشینی آنها در دوران حیض واجب بود، پرده پوشی رواج یافت (همان ۲۷:)). در هند نیز حجاب سخت و شدیدی حکمفرما بوده است ولی درست روشن نیست که قبل از نفوذ اسلام در هند وجود داشته است و یا بعدها پس از نفوذ اسلام در هند رواج یافته است و هندوان غیر مسلمان تحت تاثیر مسلمانان و خصوصاً مسلمانان ایرانی

حجاب زن را پذیرفته اند. در مسیحیت نیز حجاب زنان امری واجب به شمار می آمده است. جرجی زیدان دانشمند مسیحی در این باره می گوید: «اگر مقصود از حجاب، پوشانیدن تن و بدن است، این وضع قبل از اسلام و حتی قبل از ظهور دین مسیح معمول بوده است....» مسیحیت نه تنها احکام شریعت یهود در مورد حجاب را تغییر نداده بلکه قوانین شدید آنرا استمرار بخشیده و در برخی موارد با تاکید بیشتری وجوب حجاب را مطرح ساخته است (سعیدی، پیام آوران نور (۲۸): دین اسلام نیز به عنوان آخرین و کاملترین دین، با در نظر گرفتن چارچوبی متعادل و با آزادی زنان در تمامی عرصه های زندگی این امر را واجب دانسته و با توجه به فلسفه واقعی آن بدون ایجاد هیچ گونه محدودیتی زن را از قرار گرفتن در معرض خطرات ظاهری و باطنی محفوظ می دارد (همان: ۲۹).

بخش دوم: فلسفه حجاب

فلسفه اهمیت حجاب -یکی از مسائل مهم اسلامی - وجوب پوشش برای زن است که در قرآن کریم بدان اشاره شده است. در فقه اسلامی ما واژه «حجاب» وجود ندارد، بلکه «ستر» و «پوشش» است و بعدها واژه حجاب جای گزین «ستر» گردید. حجاب زن، مایه مباهات او و سند شخصیت انسانی وی است، نه وسیله عقب ماندن او در اجتماع. حجاب، حریم مقدس و قلعه آرامش زن است. اصولاً هر چیز با ارزش را پنهان می کند تا از دستبرد نا اهلان مصون باشد. حجاب زن نیز به منظور حفظ ارزش و جودی او است تا حقیقت و جودی اش را تهدید نکنند و آن را به فساد و تباهی نکشاند. «باحجابی» یعنی به نمایش گذاشتن شخصیت واقعی زن و محدود کردن جسم و آزاد گذاشتن روح و عقل، و بی حجابی یعنی پنهان شدن حقیقت زن در پوشش جاذبه های جنسی. فرد بد حجاب، میکروب جامعه است که بر روح و افکار افراد رسوخ و آن را مشوش می کند. حجاب به عنوان سرمایه ای عظیم برای زن این نقش مهم را ایفا می کند، پرده سیاهی بر چشم هوس بازان کشیده و به او اجازه می دهد سرمایه های وجود خویش را در کانون گرم خانواده متمرکز کرده و با عزمی استوار و خلل نا پذیر اولین هسته اجتماعی را پی ریزی کند. اگر

خداوند متعال حجاب را بر زن واجب کرد، به این دلیل است که زن موجودی زینتی و ظریف است و باید محترم و ارزش مند باقی بماند، نه این که فقط وسیله ای باشد برای دفع

شهوت مرد. اگر گلی خوش بو و زیبا در معرض ره گذران قرار گیرد آن را چیده و گل برگ هایش را پرپر کرده روی زمین می ریزند (http://www.niksalehi.com).

الف. ریشه فلسفی

عده ای پوشش و حجاب را نتیجه ریاضت و رهبانیت می دانند. چنانکه می دانیم رهبانیت و دشمنی با لذت جریانی بوده که در بسیاری از نقاط جهان وجود داشته است. از جمله مراکز آن در شرق زمین، هندوستان، و در مغرب زمین یونان بوده است. ایده ریاضت و ترک دنیا در مورد زن فلسفه مجرد طلبی و مخالف با جمال را ایجاد کرد و به همین دلیل نیز زیبایی، پاکیزگی و ... جای خود را به کثیفی، ژولیدگی، بلند کردن مو ... داد. ما منکر نیستیم که رهبانیت و ترک لذت در نقاطی از جهان وجود داشته و شاید بتوان پوشش زن را در جاهاییکه چنین فکری حکومت داشته از ثمرات آن دانست ولی اسلام که پوشش را تعیین کرد نه در هیچ جا به چنین علتی استناد جسته است و نه چنین فلسفه ای با روح اسلام و با سایر دستورهای آن قابل تطبیق است. اصلاً اسلام با فکر ریاضت و رهبانیت سخت مبارزه کرده است و این مطلب را مستشرقین اروپایی هم قبول دارند. اسلام به نظافت تشویق کرده، گفته است: «النظافة من الایمان» و حتی پوشیدن جامه سفید به خاطر زیبایی و پاکیزگی آن مستحب شمرده شده است (شهید مطهری، مسئله حجاب: ۷۴).

ب. ریشه اجتماعی

ریشه دیگری که برای به وجود آمدن پوشش ذکر شده ناامنی است. در زمانهای قدیم، بیعدالتی و ناامنی بسیار بوده است. دست تجاوز زورمندان و قلدران به مال و ناموس مردم بی باکانه دراز بوده است. مردم اگر پول و ثروتی داشتند ناچار بودند بصورت دفینه در زیر خاک پنهان بودند بصورت دفینه در زیر خاک پنهان کنند. همانطور که در مورد ثروت امنیت نبود، راجع به زن هم امنیت وجود نداشت. ما وجود ناامنی ها و بیعدالتی های زمان گذشته و تاثیر آنها را در مخفی کردن زن منکر نیستیم اما مسلماً علت دستور پوشش در اسلام عدم امنیت نبوده است. لااقل علت منحصر و اساسی، عدم امنیت نبوده است، زیرا این امر نه در آثار اسلامی به عنوان علت پوشش معرفی شده است و نه چنین چیزی با تاریخ

تطبیق می کند. در میان اعراب جاهلیت پوشش نبود و در عین حال امنیت فردی به واسطه زندگی خاص قبیله ای و بدوی وجود داشت. پوشش، برای جلوگیری از تجاوز کسان است که در یک جا زندگی می کنند. (همان: ۷۸)

ج. بالابردن ارزش

عللی که قبلا ذکر کردیم کم و بیش مورد استفاده مخالفان پوشیدگی زن قرار گرفته است. به عقیده ما یک علت اساسی در کار است که مورد غفلت واقع شده ریشه این پدیده را در یک تدبیر ماهرانه غریزی خود زن باید جستجو کرد. حیا و عفاف و ستر و پوشش تدبیری است که خود زن با یک نوع الهام برای گرانها کردن خود و حفظ موقعیت خود در برابر مرد بکار بوده است. وقتی که زن مقام و موقع خود را در برابر مرد یافت و نقطه ضعف مرد را در برابر خود دانست همانطور که متوسل به زیور و خود آرائی و تجمل شد که از آن راه قلب مرد را تصاحب کند، متوسل به دور نگهداشتن خود از دسترس مرد نیز شد. مولوی مرد و زن را به آب و آتش تشبیه می کند که اگر حائلی میان آن دو نباشد آب بر آتش غلبه می کند و آنرا خاموش می سازد و این همان حائل است که موجب جوشیدن آب به واسطه آتش می شود مرد بر خلاف آنچه ابتدا تصور می شود در عمق روح خویش از ابتذال زن و از تسلیم و رایگانگی او متنفّر است. مرد همیشه عزت و استغنا و بی اعتنایی زن را نسبت به خود ستوده است (<http://www.olka.blogfa.com>)

از نظر علمی و فیزیولوژیکی: در دین مبین اسلام با دلایل ثابت شده فیزیولوژیکی، حجاب و پوشش زنان اهمیت ویژه ای یافته است. از نظر علمی با توجه به مقایسه سیستم های تولید مثل مردان و زنان و فعال تر بودن آن در مردان و با توجه به اینکه این سیستم ها تحت تاثیر هیپوفیز در مغز است می توان نتیجه گرفت که تصاویر تحریک کننده از طریق بینایی بر هیپوفیز مردان به شدت تاثیر گذاشته و آن را فعال می نماید (harfhaiejavani.blogfa.com).

بخش سوم: فلسفه پوشش در اسلام

اسلام برای پوشش زن فلسفه خاصی قائل است که نظر عقلی آن را موجه می سازد و از نظر | 7 تحلیل می توان آنرا مبنای حجاب در اسلام دانست. وظیفه پوشش که اسلام برای زنان مقرر

کرده است بدین معنی نیست که از خانه بیرون نروند. زندانی کردن و حبس زن در اسلام مطرح نیست. در برخی از کشورهای قدیم مثل ایران قدیم و هند چنین چیزهایی وجود داشته است ولی در اسلام وجود ندارد. پوشش زن در اسلام اینست که در معاشرت خود با مردان بدن خود را بپوشاند و به جلوه گری و خود نمایی نپردازد. آیات مربوط همین معنی را ذکر می کند و فتوای فقها هم موید همین مطلب است و ما حدود این پوشش را با استفاده از قرآن و منابع سنت ذکر خواهیم کرد. فلسفه و پوشش اسلامی به نظر ما چند چیز است. بعضی از آنها جنبه روانی دارد و بعضی جنبه خانه و خانوادگی و بعضی دیگر جنبه اجتماعی و بعضی مربوط است به بالا بردن احترام زن و جلوگیری از ابتذال او. حجاب در اسلام از یک مسئله کلی تر و اساسی تری ریشه می گیرد و آن اینکه اسلام می خواهد محیط کار و فعالیت را کاملاً از محیط لذتجویی تفکیک کند. بی شک یکی از دلایل اهمیت و ضرورت یک امر و پدیده ای تاکید و تایید بزرگان و صاحب نظران حوزه مورد بحث بوده و هست در زمینه حجاب نیز تاکیدات مداوم بزرگان دینی و رهبران اسلامی نشانگر اهمیت وافر و ضرورت واثق وجود حجاب است:

بند اول: نمونه ای از این تاکیدات و سفارشات دینی

چند روایت درباره اهمیت حجاب در نظر فاطمه زهرا علیها سلام: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام از پدران گرامیش از حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام نقل فرمود که: روزی شخص نابینایی اجازه ورود خواست. فاطمه علیهم السلام برخاست و چادر به سر کرد. رسول خدا فرمود: چرا از او رو می گیری، او که تو را نمی بیند؟ فاطمه عرض کرد: او مرا نمی بیند، اما من که او را می بینم. و او اگر چه مرا نمی بیند ولی بوی مرا که حس می کند. رسول خدا فرمود: شهادت می دهم که تو پاره تن منی. روزی رسول خدا از اصحاب خود پرسید: نزدیکترین حالات زن به پروردگارش کدام است؟ اصحاب نتوانستند جواب بدهند. این سؤال به گوش فاطمه علیها سلام رسید. فاطمه فرمود: نزدیکترین حالات زن به پروردگارش وقتی است که در خانه اش بنشیند و خود را در کوچه و بازار، جلو چشم نا محرم قرار ندهد. وقتی رسول خدا این سخن را شنید، فرمود: فاطمه پاره تن من است.

بند دوم: حجاب از دیدگاه امام خمینی(ره)

بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی، اجبار حجاب بانوان در اداره ها و سطح کشور را از اولویت های برنامه های فرهنگی نظام قرار دادند و ذره ای در این امر نرمش از خود نشان ندادند، چرا که بی حجابی و بی بندوباری را به حق ترفند استعمار برای تخدیر و به نابودی کشیدن نسل کشورها می دانستند. بنابر این از همان روزهای اول انقلاب به مسئولان دولت وقت، برای جلوگیری از بی حجابی نهیب زدند: «الآن وزارتخانه ها - این را می گویم که به دولت برسد، آنطوری که برای من نقل می کنند - باز همان صورت زمان طاغوت را دارد. وزارتخانه اسلامی نباید در آن معصیت بشود. در وزارتخانه های اسلامی نباید زنهای (بی حجاب) بیایند؛ زنهای برونند اما با حجاب باشند. مانعی ندارد برونند؛ اما کار نکنند، لکن با حجاب شرعی باشند، با حفظ جهات شرعی باشند» (صحیفه نور، ج ۳۲۹: ۶)

به فرموده مقام معظم رهبری حفظه الله؛ حضرت امام (ره) تنها بانی بازگرداندن حجاب پس از کشف حجاب به ایران بودند چنانچه ایشان فرمودند: امام (ره) آن مرد شجاع و بی نظیری بود که مسئله حجاب را به این مملکت برگرداند. هیچ کس دیگری غیر از امام نمی توانست این کار را بکند اینهم یکی از اختصاصات امام. اگر غیر از امام هر کس دیگر بود از همین آقایان، بزرگان، عرض می کنم که مقدسین علماء، چه وجه و چه، هیچکس جرأت نمی کرد که بگوید مردم باحجاب بیایند بیرون، امام همان ماههای اول پیروزی انقلاب گفتند باید مردم با حجاب بیایند (سخنرانی در جمع فرماندهان سپاه - ۱۴/۱۲/۷۶)

مقام معظم رهبری مدظله عالی: آیا جنایتی از این بزرگتر نسبت به زن هست که زن را با ارایش، مد و جلوه گری زیورالات سرگرم کنند و از او به عنوان یک ابزار و وسیله استفاده کنند؟ امروز سر و سینه را از زیورالات پرکردن و ارایش و مد و لباس را بت قرار دادن برای زن انقلابی مسلمان ننگ است. چادر بهترین نوع حجاب و نشانه ملی ماست (المپیام بیرجند، ویژه نامه فرهنگی ورزشی، ۱۳۸۸: ۲۳)

ایرادها و انتقادهایی که بر حجاب می گیرند:

یکی از قدیمی ترین ایرادها نسبت به پوشش زن این بوده که حجاب، جلوی فعالیت زن را می گیرد، نیمی از انرژی جامعه یعنی نیروی زنان به هدر می رود. در ایران این تر از زمان رضا خان مطرح شد. وی پس از دیدار از دیار ترک، آنگاه که درصدد ایجاد تحول در جامعه ایرانی برآمد، اولین گام در کشف حجاب دانست.

در مجله نامه جوانان حجاب چنین به نقد کشیده شد:

تاکی کفن سیاه در بردارید تا چند نقاب ننگ بر سر دارید

گر طالب آزادی و علم و هنرید ترکانه حجاب جهل را بردارید (محمد الباجوری، المرأه فی الفکر الاسلامی، ج ۱، ص ۲۱۰)

۱- کار بی منطق

اولین ایرادی که بر پوشیدگی زن می گیرند اینست که دلیل معقولی ندارد و چیزی که منطقی نیست نباید از آن دفاع کرد. می گویند منشا حجاب یا غارتگری و نا امنی بوده است که امروز وجود ندارد و یا فکر رهبانیت و ترک لذت بوده است که فکر باطل و نادرستی است و یا خود خواهی و سلطه جویی مرد بوده که رذیله ای است ناهنجار و یا ... که پاسخ این ایراد از مطالبی که پیش از این گفته شد روشن شد.

۲- سلب حق آزادی

ایراد دیگری که بر حجاب گرفته اند اینست که موجب سلب حق آزادی که یک حق طبیعی بشری است می گردد و نوعی توهین به حیثیت انسانی زن به شمار می رود. پاسخ: یک بار دیگر لازم است تذکر دهیم که فرق است بین زندانی کردن زن در خانه و بین موظف دانستن او به اینکه وقتی می خواهد با مرد بیگانه مواجه شود پوشیده باشد. اگر رعایت پاره ای مصالح اجتماعی، زن یا مرد را مقید سازد که در معاشرت روش خاصی را اتخاذ کنند و طوری راه بروند که آرامش دیگران را بر هم نزنند و تعادل اخلاقی را از بین نبرند چنین مطلبی را « زندانی کردن » یا « بردگی » نمی توان نامید و آن را منافی حیثیت

انسانی و اصل آزادی فرد نمی توان دانست .

۳-رکود فعالیت ها

سومین ایرادی که بر حجاب می گیرند اینست که سبب رکود و تعطیلی فعالیتهائی است که خلقت در استعداد زن قرار داده است . زن نیز مانند مرد دارای ذوق ، فکر ، فهم ، هوش و استعداد کار است . این استعداد ها را خدا به او داده است و بیهوده نیست و باید به ثمر برسد . جواب این اشکال آن است که حجاب اسلامی ، موجب هدر رفتن نیروی زن و ضایع ساختن استعدادهای فطری او نیست . ایراد مذکور بر آن شکلی از حجاب که در میان هندیها یا ایرانیان قدیم یا یهودیان متداول بوده است وارد است ولی حجاب اسلام نمی گوید که باید زن را در خانه محبوس کرد و جلوی بروز استعدادهای او را گرفت . مبنای حجاب در اسلام چنانکه گفتیم اینست که التذاذات جنسی باید به محیط خانوادگی و به همسر مشروع اختصاص یابد و محیط اجتماع خالص برای کار و فعالیت باشد . به همین جهت زن اجازه نمی دهد که وقتی از خانه بیرون می رود موجبات تحریک مردان را فراهم کند و به مرد هم اجازه نمی دهد که چشم چرانی کند . چنین حجابی نه تنها نیروی کار زن را فلج نمی کند موجب تقویت نیروی کار اجتماع نیز می باشد .

۴-افزایش التهاب ها

یک ایراد دیگر که بر حجاب گرفته اند اینست که ایجاد حریم میان زن و مرد بر اشتیاقها و التهابها می افزاید و طبق اصل « الانسان حریص علی ما منع منه » حریص و ولع را در زن و مرد بیشتر می کند . بعلاوه سرکوب کردن غرائز موجب انواع اختلالهای روانی و بیماریهای روحی می گردد ، پاسخ این ایراد اینست که درست است که ناکامی ، بالخصوص ناکامی جنسی عوارض و خیم و ناگواری دارد مبارزه با اقتضاء غرائز درحدودی که مورد نیاز طبیعت است غلط است ، ولی برداشتن قیود اجتماعی مشکل راحل نمی کند بلکه بر آن می افزاید . در مورد غریزه جنسی و برخی غرائز دیگر ، برداشتن قیود ، عشق به مفهوم واقعی را می میراند ولی طبیعت راهرزه و بی بند و بار می کند . در این مورد هرچه عرضه بیشتر گردد هوس و میل به تنوع افزایش می یابد

بخش چهارم: بررسی و تعریف مفاهیم

حجاب: حجاب نوعی پوشش است و در زبان عربی به معنی پوشش و وسیله ای برای پوشاندن تعریف شده است (نشریه المپیام، ۱۳۸۸:۲۶)

زن: یکی از دو جنس انسانی موجود

مصونیت: امنیت و حراستی که به واسطه عنصری یا وسیله ای برای کسی ایجاد می شود (اینجا مقصود امنیت زن در اجتماع است)

روش تحقیق: پژوهش به صورت توصیفی و اسنادی انجام شده و جهت گردآوری داده ها و مطالب از منابع کتابخانه ای، سایت های اینترنتی و مجلات و نشریات علمی استفاده شده است.

جمع بندی و نتیجه گیری

حجاب و پوشش در تمامی ادیان و مذاهب دارای جایگاه خاصی بوده است و یکی از دلایل اساسی آن این است که حجاب و پاکدامنی امری فطری است به همین دلیل هریک از ادیان به نوعی صورتی از حجاب را برای زن مقرر داشته است (المپیام، ۱۳۸۸:۲۵) حجب و حیا که یکی از ویژگیهای طبیعی زن است به نوعی تدبیر آفرینش برای صیانت گوهر درونی زن و حفظ مقام و موقعیت او در برابر مرد بوده است. زن هر اندازه پاکدامن و با وقار باشد و اندام خود را در معرض دید دیگران قرار ندهد، بر احترامش افزوده میشود. عفاف و پاکدامنی ابزاری است که همواره زن برای حفظ موقعیت و ارزش خود در برابر مرد به کار بسته است (همان: ۲۶) باحجابی یعنی به نمایش گذاشتن شخصیت واقعی زن و محدود کردن جسم و آزاد گذاشتن روح و عقل، و «بی حجابی» یعنی پنهان شدن حقیقت زن در پوشش جاذبه های جنسی. فرد بد حجاب، میکروب جامعه است که بر روح و افکار افراد رسوخ و آن را مشوش می کند. حجاب به عنوان سرمایه ای عظیم برای زن این نقش مهم را ایفا می کند، پرده سیاهی بر چشم هوس بازان کشیده و به او اجازه می دهد سرمایه های وجود خویش را در کانون گرم خانواده متمرکز کرده و با عزمی استوار و خلل نا پذیر اولین هسته اجتماعی را پی ریزی کند. اگر خداوند متعال حجاب را بر زن واجب کرد، به این دلیل است که زن

موجودی زینتی و ظریف است و باید محترم و ارزش مند باقی بماند، نه این که فقط وسیله ای باشد برای دفع شهوت مرد. وجوب حجاب زن مربوط به چند خبر و روایت نیست که بشود در آن خدشه ای وارد کرد. قرآن صریحاً بر لزوم حجاب برای زنان دستور می دهد. یکی از آیاتی که دلالت بر وجوب حجاب می کند، آیه ۵۹ سوره احزاب است: «یا ایها النبی قل لازواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیهن ذلک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین...» «ای پیامبر! به زنان و دختران خود و به زنان مؤمن بگو که: خویش را به جلباب و چادر و عبا بپوشانند، که این کار را به خاطر آن که به عفت شناخته شوند و کسی معترض آن ها نشود، برای آن ها بسیار بهتر است (مجله معارف اسلامی، شماره (۴۷:۴۳))

همه این تاکیدات دینی، علمی و سفارشات مختلف بزرگان و ائمه دین خود نشانگر ضرورت و وجوب و مصداق فلسفه وجودی حجاب به عنوان یکی از زینتها و حفاظهای زنان در دین بزرگ اسلام است. و بدان معناست که حجاب ورای هر زمان و مکان خاصی واجب و ضروری است. البته باید یادآور شد که وجود حجاب نباید بهانه به دست مردان و مردسالاران در حوزه های مختلف بدهد که زنان را از حضور در اجتماع و تاثیرگذاری در پستها و سمتهای مختلف فرهنگی، سیاسی و اجتماعی محروم سازد، در واقع حضور زنان با حجاب اسلامی در امور مختلف اجتماعی و ادارات و موسسات علمی، آموزشی و سیاسی می تواند اثبات کننده و مهر تاییدی باشد بر همخوانی و هماهنگی حجاب با دنیای مدرن و پیشرفت های مختلف علمی.

پیشنهادهای

حجاب و احکام مربوط به آن در جنبه های وسیع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تکالیفی را بر می انگیزد که از تاکید ویژه بر نوعی از حضور و حرکت زن در جامعه و تعیین روابط با نیمه دیگر جامعه حکایت دارد. بنابراین حفظ حجاب بیش از آن که صرفاً یک امر فردی و مربوط به حوزه خصوصی و امر درونی زن باشد، الزامی برخاسته از ضرورت های جامعه است... اگر حجاب درونی نشود و مورد قبول قلبی و اعتقادی زنان قرار نگیرد، این ضرورت اجتماعی به شکل مطلوب تحقق نخواهد یافت. در این حال درونی شدن حجاب نیازمند هویت فردی مستحکم و مستقلی است تا حجاب نه به عنوان عاملی مغلوب کننده

اراده فرد، بلکه به عنوان انتخابی منطقی و موضوعی فردی در جهت کسب هویت و خواست زنانه قرار گیرد (المپیام بیرجند، ۱۳۸۸: ۲۴) بنابراین باید این مسئله مهم را از نظر دور نگذاشت که حجاب زن به مانند هر پدیده اجتماعی دیگر معلولی از شرایط ذهنی و کنشهای فردی و انتخابی آگاهانه است و به صورت یک منبع هویت ساز برای زنان مطرح است که زن مسلمان را در هر سرزمین جغرافیایی و با هر فرهنگ و نژادی از زنان غیر مسلمان و لائیک جدا می سازد .

منابع و مآخذ

کتاب ها:

- ۱- مسئله حجاب، شهید مرتضی مطهری، ۱۳۶۰، تهران
- ۲- المپیام بیرجند، نشریه فرهنگی علمی پیام نور بیرجند، ۱۳۸۸
- ۳- پیام آوران نور، نشریه علمی فرهنگی دانشگاه پیام نور، تهران مهر ۱۳۸۹
- ۴- گلناز سعیدی، پیام آوران نور، شهریور ۱۳۸۹، تهران.
- ۵- در ناب در صدف حجاب، آیت الله احمد محسنی گرگانی، انتشارات علوم اسلامی
- ۶- مریم میرانی بهابادی، چکیده پایان نامه حجاب، ۱۳۸۴
- ۷- مجله معارف اسلامی، تهران، ۱۳۸۶
- ۸- محمد میر صانعی، وبلاگ همدلی
- ۹- محمد الباجوری، المرأة فی الفكر الاسلامی، ج ۱، ص ۲۱۰

سایت ها:

- <http://forum.ganjineh-elahi.com/topic-t22985.html>
- <http://hamdely.ir.mihanblog.com/post/464>
- <http://hejabeslami.persianblog.ir/post/7>
- <http://daneshnameh.roshd.ir/mavara/mavara->
- <http://www.hejab74.blogfa.com/post-3.aspx>
- <http://www.niksalehi.com/din-andishe/archives/050392.php>

مرکز آموزش علمی کاربردی
سازمان همپاری شهرداری های
استان اصفهان



بنیاد علمی قانون یار برگزار می کند

با همکاری و حمایت معنوی
مرکز آموزش علمی- کاربردی سازمان همپاری شهرداری های استان اصفهان



همایش ملی

علمی- پژوهشی فقه و حقوق اسلامی

دکتر بهنام اسدی

مسئول برگزاری

ارکان کلیدی همایش

دبیر اجرایی همایش:
دکتر امین امیریان فارسانی
رئیس هیات داوران:
دکتر سعید سامانی مجد
رئیس شورای سیاست گذاری:
دکتر سعید خردمندی

محور های همایش:

پذیرش مقاله در تمامی زمینه های علوم تربیتی و روان شناسی (تمامی گرایش ها)، برنامه ریزی درسی علوم مشاوره، فلسفه تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش، آموزش الکترونیک، برنامه ریزی آموزش عالی علوم اجتماعی، فرهنگ هنر (تمام گرایش ها)، ارتباطات اسلامی و سایر موضوعات مرتبط با علوم انسانی

۱۵ بهمن ماه ۱۳۹۸

اصفهان سالن اجلاس دانشگاه

پایگاه های نمایه کننده مقالات همایش

Sponsored and Indexed by
CIVILICA
We Respect the Science

TPBIN.com
Sponsored And Indexed

همایش های ایران
Symposia

CONF
PAPER

مجله علمی-پژوهشی
پایگاه استنادی
مجله علمی-پژوهشی

کمیته علمی پژوهشی
مجله علمی-پژوهشی
مجله علمی-پژوهشی



جهت چاپ مقالات خود در دیگر همایش های قانون یار
کافیست فایل word مقاله خود را به همراه
شماره تماس به آدرس ایمیل زیر ارسال نمایید

phdsara@yahoo.com

ارسال مقاله در واتس آپ یا تلگرام به شماره

09100636002

همایش های علمی و پژوهشی، هر ساله در دو نوبت برگزار می شود

www.olomentsani.IR

دبیرخانه همایش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، کوچه مینا، پلاک ۲۹، طبقه سوم
واحد مشاوره ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ - ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ واحد صدور مدرک ۰۲۱۶۴۴۴۱۷۶۴

همایش علمی پژوهشی فقه و حقوق اسلامی، موسسه قانون یار، مرکز علمی کاربردی سازمان همپاری شهرداری اصفهان، بهمن ۱۳۹۸